

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1834. 22. Wewrar.

8ta lappa.

Jaunas sinnas.

No Rihges. Preeksch pahri neddetahm paste no Sprantschu semmes at-
nessfe grahmatinu, kurras wirsü schee wahrdi wahziffi bija rakstiti: "Teem zeeni-
geem kungeem, kas taggad tee sinnatneeki pahre to Weischu-nammu Rihgâ." —
Bet pirms es jums isteikschu, kahda preeziga sinna grahmatinas eekschâ bija rak-
stita, man waijaga jums stahsiht, kas tas tahds nams eeksch Rihges ihsten' irr,
fo Weischu-nammu sauz. — Scho nammu jau preeksch 189 gaddeem Rihges bir-
geri no schehliga prahta lifke buhweht, lai tur, zif ruhmes buhschoht, nabbagu
birgeru behrnus, kurru tehwi un mahtes nomirruschi, usnemmi, — kâ waijadfigs,
apfohpi un teem skohlu dohd, ka winni usauguschu paschi sawu deenischku maifi
ar gohdu warretu nopelniht. Un tã arri lihds schai baltai deenai arween noteek:
preekschneeki islassa gudru un ismahzihtu kungu, bahrineem par skohlmeisteru, zittu
prahtigu un taisnu kungu, kas teem kâ par tehwu un kurra gaspascha kâ par mahci
buhu, un schee kohpâ, zif warredami, pahre teem gahda. Sinnams, ka arri tur
pa to garru laifu ne wiffi usraugi buhs bijuschu lehuprahtigi un ka wiffwairak
wezzôs laifôs, kad wehl ihsten' ne pratte, behrnus tã mahziht, ka teem jo dee-
nas jo wairak labba prahta pee mahzibahm usnahk, daschs behrnus wairak kuh-
lenu, ne kâ maifes buhs dabbujis. Bet, flawehts Deews! dauds no teem behr-
neem, kas tannî nammâ usauge, pehz palikke par labbeem un gohdigeem am-
matneekneem, zitti par gudreem un leeleem kohpmanneem, zitti atkal zittâs dsih-
wes kahrtâs arri pa gohdam dsihwoja, sawu labklahschanu un laimi wiffwairak
tahm mahzibahm pateikdami, fo jaunâs deenâs tã bija dabbujuschu. — Weens
no teem nabbageem bahrineem, kas preeksch 60 gaddeem schinnî nammâ dsihwo-
ja, usaudsis, palikke par kohpmannu, aisinghie us zittahm semmehm, un taggad
firms wihrs, 75 gaddus wezs, Sprantschu semmê, ne tahk no Parihshes dsihwo.

Winnam wahrds irr: Kahrls Albrechts un 20tâ Dezember winsch të Rihgâ irr
 dsimmis. Zomehr të naw neweens zilweks wairs dshws, kas winnu pasihst, wo
 winna wahrda peeminn. — Bet kad winsch, wezzam gaddam iseihoht, tur tahâ
 semnê sawu 75tu dsimschanas deenu peedsihwoja, tad Deewam no firds pateiz
 par wissu schehlastibu, fo tas tam no dsimschanas lihds tik firmam wezzumam
 pee meefas un dwehseles, mantas un gohda bija parahdijis, un winsch arri sa-
 was dsintenes, tahs mihtas Rihges, peeminneja, peesehdahs ais rakstama galda
 un farakstija to paschu grammatinu, fo ne fenn paste teem Weischu-namma preeksch
 neekeem atnesse, un kur eekschâ wezzajs papreeksch istahsta, ka winna laikâ teem
 behrneem tur Weischu-nammâ brihnum' fikri effoht klahjees: nabbadsius tur it
 kâ zukt-uhse effoht turrejuschi; usraugs, ffohlmeisteris, paschi preekschneeki, wiss
 neganti us fischanu bijusch. Lassih, rakstih, rehkinahst un wissas zittas gudch
 bas un mahzibas, paschu katkismi zittadi ne kâ ar kuhleneem winneem effoht
 eemahzijusch; — bet beidsiht winsch sehohs wahrds dohd lassih: Zâ to laiku
 effoht bijis. Bet winsch zerrejoht, ka tee sefchdesmit gaddi, kas lihds schim ais
 gahjusch, arri tur zittas un labbas eeraschas buhs atnessusch. Tatschu winsch
 arri par to jau Deewam no wissas dwehseles pateiz, ka tur effoht mahzijeerak-
 stihst un rehkinahst, jo zaur to winsch par turrigu un tik baggatu wihru effoht
 palizzis, ka schodeen sawas dsimschanas deenas preezadamees, tam pascham nam-
 mam wehl schehlastibas dahwanu warroht peemest. Lai kungi tik gahda, ka winnu
 tohs 5000 prankus (jeb rubtus kappera naudas), fo winsch Rihges Weischu-namm
 mam dahwinajoht, zaur naudas-papihreem, kâ jau pee leeseem kohpmanneem
 mohde, no Sprantschu semmes dabbutu rohâ. — Un rikigi: jau wissa nauda
 Rihgâ. Ak wezzajs, kahda tew brihnum' labba firds, ka tu tik schehligi pap-
 teem nabbageem bahrineem gahda! Tew pascham jaunâs deenâs gan gruhti irr
 klahjees, pehz tawa laika jau dauds labbaki un mihtigaki ar teem behrneem tur
 dshwoja; bet tu, dahwanu winneem peemesdams, gribbi, lai wehl wairak pap-
 winneem gahdatu. Deews lai tew atmakfa, fo tu winneem darrijis; un mehse
 fluffâ prahtâ tohs swehtus wahrds gribbam apdohmahst (Jerem. vaud. ds. 3, 27.)
 "Zas irr labbi weenam zilwekam, kad winsch to juhgu eeksch sawas jaunibas ness."

No Leales mahzitaja muischas. Tee Jggaunu semneeki, kas, kâ muhsu
 ztra lappa stahstija, preeksch teem nabbageem Kreewu semnê no schehligas firds
 labbibu bija famettusch, lohti preezajahs, kad winneem nahze sinna, ka gubber-
 nators, paher winnu leetu no Pehterburges grammatu dabbutis, winneem par to

mihligu prahtu leekoht pateikt un effoht nospreedis, ka ta nauda, zif par winnu labbibu dabbuschocht, irr ja-peefuhä Witepskes walsts gubbernatoram, lai tas scho winnu dahwanu sawas walsts nabbageem isdalla.

No Krahlkawas pilssehtas. ztras Bewrar-deenas wakkarâ, pulksten' aston, laudis tur leelu, brangu blahsinu pee debbes eeraudsiä, kas appala bija kâ lohde un itt kâ sibbens brihnum' gaischi spihdeja. Kad bija sprahgusi, tad wehl diwi ugguns strihpes gaisâ rahdijahs, bet pehz masa brihtina arri schahs isgaise.

No Wahzsemmes. Ne zif taht no Jstahljes semmes Wahz' Feiseram walsts irr, ko sauž Kraines semmi, un pee kurras arri ta masa pilssehtina peederr, kam wahrs: Ahdelsberge. Schinni pilssehtâ 21mas Janwar-deenas rihtâ, kad 9 jau bija apfists, laudis gauschi istruhkajs, mannidami, ka semme appalsch winnu kabhahm sahze trihzeht. Cesahzahs tif ar lehnu gruhdeenu, bet tad us reis, ruhzoht ween itt kâ pehrkonam appalschâ, nehmahs tif stipri trihzeht, ka durris un lohgi dimme, krehli un galdi schuhpojahs, speegeli pee feenas kustejahs, un glahses un traufi skappês skanneja. Tee zilweki, kas jau zittôs laifôs semmes trihzeschanu irr peedshwojuschi, tee fakka: schoreis semme trihzedama ihsten' ne effoht wifs tã, kâ zittkahrs, schuhpojusi, bet wairak krattijusi. Wissa schi trihzeschana, no seemeta puffes taisni us deenas widdus puffi wilkdamees, tif 20 woi 30 sekundes bija mannama.

No Londones. Brihnums, zif dauds tahs weeglas bakkes jau irr peepalihdsejuschas, ka taggad tee zilweki ilgaki dshwo, ne kâ zittkahrs. Kad wehl ne pratte, winnas eepohtcht, tad pa Londoni, fur taf tobrihd' dauds masak tauschu dshwoja, eeksch desmit gaddeem (no 1720ta lihds 1730tam) pawissam 27,860 zilweki irr nomirruschi, no kurreem 2257 ar niknahm bakkehym. Bet muhsu laifôs, kad jau wissi prahtigi zilweki saweem behrneem weeglas bakkes leef eepohtcht, pa to paschu, taggad dauds leelaku pilssehtu arri eeksch desmit gaddeem (no 1820ta lihds 1830tam) tikween 20,600 zilweki irr nomirruschi, no kurreem tif 715 ar niknahm bakkehym.

Zettortu reis' daschi no teem jauneem basnizas liffumeem.

Pahr laulafchanu.

49ta weetina. Laulafchana irr tif waijadsiä leeta pee teem Lutteranereem Kreewu walstibâ, ka wihrs un seewa, kohpâ dshwodami, bes tam ne mas nedš

tahs teefas, neds tahs fchehlastibas warr dabbuht, fo tik laulateem draugeem isdohd.

51ma w. Laulafchanai buhs notift, ja arri mas, taf diwu leezineeku preefschâ, no tahda mahjitaja, kas tâ, kâ liffumi pawehl, irr eefwehtihes, un ja tik warr buht, no tahs paschas draudses mahjitaja, pee kurras bruchte peederr.

52tra w. Laulafchanai buhs ihsten' eefsch basnizas ween notift, bet tatschu arri irr brihw mahjâs laulaht.

53scha w. Laulafchanas eefsch Lutteraneru draudsehm ne buhs notift neds tai neddelâ preefsch leeldeenam, neds seemas fwehtkôs, neds leeldeenas paschâs, neds waffaras fwehtkôs, tâpatt arri ne tai deenai, kas katreem no fcheem fwehtkeem papreefschu nahf.

P a h r b e h r e h m.

55ta w. Kad kahds zilweks, kas pee Lutteraneru tizzibas turrahs, nomirft, tad buhs sinnu doht tam mahjitajam, kurra walfti tas notifke. Pahr to waijaga teem laudim gahdaht, kas aisgahjuschem tee wistuwaki raddi, un ja raddi tam naw, woi ja fchee naw klahf, tad tam fainneekam woi usraugam to buhs darriht, kurra mahjâ wiafsch nomirre.

63scha w. To zilweku lihkus, kas pee Lutteraneru tizzibas peederr, ne buhs zitur glabbaht, ne kâ tannis weerâs, kas woi kahdai draudsei, woi fuggai irr eedohtas un kas tâ, kâ liffumi pawehl, par kapsehtahm irr eefwehtitas.

Sinna. zil naudas 20. Wewrar-mehn. deenâ 1834 eefsch Nihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. naudâ.		Par	Maksaja:	Sudr. naudâ.	
		Rb.	R.			Rb.	R.
1	puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1	50	1	pohdu (20 mahrzineem) wafsu	5	—
—	meefchu, 100 mahrzin. smaggu	1	—	—	tabafa	—	90
—	kweefchu, 128 mahrzin. smaggu	1	80	—	fweesta	2	25
—	ausu	—	65	—	dselses	—	65
—	firru	1	30	—	linnu, frohna	2	50
—	rupju rudsu = miltu	1	40	—	brakka	2	20
—	bihdeletu rudsu = miltu	1	60	—	kannepu	—	60
—	bihdeletu kweefchu = miltu	2	20	—	fchlihtu appinu	4	—
—	meefchu = putrainu	1	50	—	neshlihtu jeb prezses appinu	3	50
—	eefala	1	10	—	muzzu filku, eglu muzza	5	75
—	linnu = sehklas	2	50	—	lasdu muzza	6	—
—	kannepu = sehklas	1	10	—	smalkas fahls	4	—
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	2	50	—	rupjas baltas fahls	4	25
barrotu	wehrfchu galku, pa pohdu	1	—	—	wahfi brandwihna, pussdegga	9	25
				—	diwedgga	11	75

Weenu sudraba rubli warreja dabbuht par 361½ kapeikeem warra naudas.

Brihw drikkht. No juhrmallas gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. R. L. Grave.